

13. «Правый сектор» (ПС) и «Спільна Справа» [Електронний ресурс] / Аналітик: Київський центр політичних досліджень і конфліктології. – Режим доступу : <http://www.analitik.org.ua/current-comment/int/52ef63a65473b/>

Пилипенко О. В. Гражданские движения как фактор динамизации общественных трансформаций.

Проанализированы основные аспекты влияния гражданских движений на ход общественных трансформаций. Рассмотрены особенности функционирования движений в условиях перехода к демократии. Особое внимание уделено сепаратистским движениям современности и их влиянию на политический процесс. Рассмотрена роль общественных движений в трансформации политической системы Украины на современном этапе.

Ключевые слова: общественное движение, политическая система, политический кризис, общественные трансформации, политический процесс, демократический транзит.

Pylypenko O. Civil movements as a factor of dynamization of social transformations.

The article deals with the influence of civil movements on political process. Modern politics is going on not only in government, but also on the streets and in the Internet. Citizens united not only by territorial but by ideological criteria, seek for allies and form social movements. A

feature of new social movements is their focus on modern values. Civil movements are researched both in Ukrainian and in foreign political science.

Within authoritarian regime civil movements have become the national force that unites all opposition in the country. «Color» and «velvet» revolutions were led by such movements. In a democratic system social movements do not oppose to the foundations of the regime, their purpose is to protect certain categories of people against discrimination, to improve the environmental situation, to change legislation etc. Separatist movements have become popular in European countries such as the UK, Spain, Italy in the recent times. Protest movements have been popular all over the world, and the events of Ukrainian 2013-2014 political crisis proved it.

Social movements in Ukraine have a long history and powerful influence on political process. In 1991, Narodny Rukh initiated the independence of Ukraine, in 2004, «Pora!» organized the Orange Revolution. In the 2013 «The Right sector» headed the «Euromaidan» campaign that led to the revolution in Ukraine, the overthrow of Yanukovich and changes of the Constitution. However, the role of social movements in the 2013-2014 social transformation needs further study and can be a subject of another research.

Keywords: social movement, political system, political crisis, social transformations, political process, democratic transition.

Надійшла до редколегії: 27.02.2014 р.

УДК 94 (438)

Г. І. Пуїо

Ужгородський національний університет

«ЄВРОПА-ФОРТЕЦЯ» ЯК РІЗНОВИД ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІМІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Розглядаються особливості становлення та розвитку міграційної політики Європейського Союзу в контексті європейської інтеграції та формування спільних політик ЄС. Проаналізовано тенденції обмеженої міграційної політики країн-членів ЄС, що ставить під сумнів універсальність демократичних принципів і цінностей. Висвітлено проблеми і перспективи реалізації міграційної політики ЄС на сучасному етапі.

Ключові слова: «Європа-фортеця», імміграційна політика, іммігрант, нелегальний мігрант, міжнародна трудова міграція, біженці, безпека.

Європейський Союз є унікальним інтеграційним утворенням, яке відіграє вагомую роль у сучасному міжнародному середовищі. Разом з тим, у міру інтенсифікації та поглиблення інтеграційних процесів ЄС зіткнувся з новими викликами глобалізації і відчув на собі активний вплив міжнародної міграції. Внаслідок цього багато держав-членів ЄС впроваджують односторонні заходи, які проявляються у доволі жорстких правилах національного міграційного законодавства.

Тенденція посилення обмежувальних заходів по відношенню до нелегальної міграції

спостерігається майже у всіх країнах-членах ЄС. Міграційні процеси, які суттєво активувались на початку 90-х років після розпаду СРСР і югославських конфліктів, змусили уряди країн Західної Європи переглянути свої позиції щодо різних категорій мігрантів.

Аналізована проблема знайшла відображення у різноманітних дослідженнях. Слід відзначити праці та аналітичні статті таких дослідників, як Е. Григор'єв, Ф. Клаус, Н. Сирук, Г. Попов, О. Пономарева, О. Малиновська, І. Дейвідсон, С. Хантінгтон, В. Шюссель та інші. Усі ці розвідки аналізують проблеми, пов'язані з

соціальними, економічними та моральними аспектами міжнародної імміграції та міжнародної трудової міграції зокрема.

Метою нашого огляду є спроба проаналізувати внутрішні чинники в межах самого Європейського Союзу (далі ЄС), які визначають сучасну міграційну політику європейських країн. Розуміння даних чинників дозволить краще осмислити основні пріоритети регулювання міграційних процесів в Україні.

Майже кожен значний міжетнічний конфлікт в світі так чи інакше відлунням віддзеркалюється на багатих країнах Західної Європи та Північної Америки. Постраждали в таких конфліктах спрямовуються у політично, економічно стабільні і гуманні в правовому відношенні країни. Тому, чим ближче зона конфлікту до Західної Європи, тим більше туди прибуває біженців. Особливо великі групи біженців спрямовувались в країни-члени ЄС за період конфлікту між новою Югославією і Хорватією, під час війни в Боснії, а також в період конфлікту в Косово. Наприклад, Австрія у 90-ті роки прийняла 100 тис. балканських біженців. Федеральний канцлер Австрійської республіки Вольфганг Шюссель зауважив, що Австрія займає перше місце серед західних країн, яка надала притулок біженцям. «Пропорційно чисельності населення Австрії, що становить близько 8 мільйонів жителів, така кількість одних лише балканських біженців для Німеччини було б еквівалентно більш ніж одному мільйону чоловік, а для Сполучених Штатів – більш ніж трьом мільйонам» [12].

Заходи щодо посилення умов прийому іммігрантів західними країнами, поставили під сумнів універсальність демократичних принципів і цінностей. У даних країнах в той же час виникають різні партії і громадські організації, які, спираючись на невдоволення населення з приводу напливу в їх країну великої кількості іноземців, проповідують ідеї ксенофобії та расизму. Такі організації отримують підтримку у значної частини населення, а в окремих країнах вони навіть приходять до влади. Як відомо, невдоволення населення напливом до країни іммігрантів з бідних країн вміло використовував на виборах до парламенту в 1999 році лідер Австрійської партії свободи Йорг Хайдер. В останні роки до цієї країни прибули десятки тисяч людей з інших країн. Вони склали 10% населення, цей факт викликав незадоволення у певних верствах австрійського населення. Гасло Партії свободи «Геть паразитів-іноземців з неблагополучних країн, що приїжджають обирати корінних австрійців» залучило голоси тих, хто отримує допомогу від держави і бачить в іммігрантах своїх конкурентів. В першу чергу його підтримали пенсіонери, що склали майже третю частину виборців. Лідер партії вважає, що іммігранти відбирають робочі місця у

«корінного населення», сприяють зростанню злочинності, розповсюдженню наркоманії. Під час парламентської виборчої кампанії партія більш активно проповідувала дані ідеї. В результаті, як відомо, Партія свободи набрала на виборах 29,6 % голосів виборців, зайнявши друге місце, і увійшла до правлячої коаліції. Це призвело до скандалу в ЄС, до Австрії було застосовано політичні санкції. В той же час лідери країн-членів ЄС вважали непотрібним застосовувати жорсткі санкції по відношенню до Австрії [1]. Оскільки серед населення інших країн-членів ЄС також поширювались побоювання стосовно розширення ЄС і хвилі дешевої робочої сили із нових країн-членів ЄС. Опитування, проведене в країнах-членах ЄС, показало, що 60 % опитаних вказують на неперіоритетність розширення ЄС. А в Німеччині цей показник становить 70 % [8]. Розширення союзу бажало тільки 20 % німців і 21 % французів [2]. В результаті санкції по відношенню до Австрії були пом'якшені, а згодом зняті.

Втім, зрушення в політичній орієнтації виборців у зв'язку зі зростанням числа іммігрантів з країн Східної та Центральної Європи, а також з африканських та азіатських країн відбувається не тільки в Австрії, але і в інших європейських країнах. Так, на виборах до швейцарського парламенту, що відбулися теж восени 1999 року, друге місце посіла націоналістична Народна партія Швейцарії. Вона також зіграла на невдоволенні виборців напливом іммігрантів [9]. Все це говорить про складний і суперечливий процес розгортання міграційних потоків у світі і реакції на них в різних країнах. Посол Австрії в Україні Клаус Фаб'ян зазначав, що «проблема мігрантів зараз є дуже важливою не тільки в Австрії, але й у всіх країнах Євросоюзу, причому вона пов'язана не тільки з Східною Європою, але з державами Африки та Азії. На жаль, сьогодні немає готових рецептів з цього приводу. Поки залишається тільки спиратись на здоровий глузд і точки зору всіх зацікавлених сторін» [4].

Російський економіст і громадський діяч Гавриіл Попов вважає, ідеї партії Хайдера і його прихильників щодо закриття австрійського ринку праці для іноземних працівників могло отримати значну підтримку і в інших країнах-членах ЄС і створити всі умови для можливого приходу до влади профашистських партій. Тут справа не тільки в ідеологічному несприйнятті даних партій, але і в тому, що такий розвиток подій створює загрозу європейській інтеграції і американському варіанту розвитку процесів глобалізації. «Закрити вільний ринок праці – це підірвати один з наріжних каменів європейської інтеграції. Це, далі, удар по планам розширення НАТО. Адже і зараз проти членства в НАТО виступають значні сили всередині нових країн-кандидатів. А якщо виникне ситуація: в

армії НАТО служити ти зобов'язаний, а от на ринку праці країн НАТО тебе не пускають, – ці «антинатовські» сили можуть взяти верх» [6]. Закриття вільного ринку праці не може не позначитися і на вільному пересуванні в Євросоюзі, і поставить під загрозу безвізовий режим.

Крім того, створення непереборних перешкод для міграції робочої сили руйнує, на думку вченого, «клінтонівську» концепцію глобалізації, яка ґрунтується на принципах вільного ринку праці. На практиці це означає вільну перекачку в США найбільш висококваліфікованої робочої сили і талановитих учених.

Під тиском нових обставин відбувається повернення до старих форм поділу світу на «зони» і до колишніх засобів членування простору «стінами», «завісами», «лініями», перетворившись, таким чином, на «Європу-фортецю».

Країни, що входять до Шенгенського договору, ділять країни на «хороші» і «погані», складають «чорні списки» держав, іммігранти з яких небажані. Для пояснення таких дій наводяться аргументи у формі філософських концепцій, що виправдовують дії урядів по відношенню до мігрантів. Відтак, відомий західний філософ С. Хантінгтон вважає: «Підтримка єдності Заходу означає, як збереження західної культури на Заході, так і визначення кордонів Заходу. Це передбачає, крім іншого, контроль за імміграцією з незахідних товариств, як це зробили всі великі європейські країни і вже починають США, а також забезпечення асиміляції західною культурою тих іммігрантів, які вже допущені» [11].

На сучасному етапі ЄС застосовує посилені вимоги щодо нелегальної міграції. Підвищується увага і вимоги до осіб, яким дозволяється в'їзд до країни-члена ЄС, до надання статусу біженця, надання дозволу на проживання тощо.

Крім того, країни Західної Європи опинились у складному становищі з приводу імміграції взагалі. Вона перемістилася в площину їх стратегічних завдань. У формування своєї політики по відношенню до іммігрантів вони знаходяться в суперечливому становищі. З однієї сторони, їхні уряди відчують тиск своїх громадян, які не хочуть допустити в країну іммігрантів, згодних на невисоку оплату праці, що посилюють конкуренцію на ринку праці. Особливо жорстку позицію з цього питання займають Німеччина та Австрія.

За даними Transatlantic Trends (2011), більшість американців та європейців розцінюють імміграцію скоріше як загрозу, ніж як перевагу. Згідно проведеного дослідження 65 % британців, 53 % іспанців, 52 % американців, 42 % французів, 39 % німців та голландців вбачають у іммігрантах проблему і пов'язують з

цим погіршення свого матеріального становища. У той же час 50 % німців висловлюються за надання іммігрантам легального статусу, на противагу британцям, італійцям та іспанцям, які бажають, щоб іммігранти покинули їх країну. Негативному ставленню у певній мірі сприяють високі показники злочинності серед іммігрантів: так, 70,8 % ув'язнених у Швейцарії – іммігранти, у Люксембурзі – 63,9 %, у Голландії – 55 %, у Швеції іммігранти становлять 85 % засуджених за зґвалтування, у Норвегії – 65 % [5, с. 37-39]. З іншої сторони, вони змушені розробляти політику заохочення імміграції, оскільки демографічна ситуація в їхніх країнах така, що без залучення робочих рук іммігрантів не вдасться утримати високий економічний рівень, а отже, і високий життєвий рівень населення, і особливо життєвий рівень зростаючого числа пенсіонерів.

У той же час з'являються припущення про припинення активності міграційних процесів після 2050 р. (згідно з прогнозом ООН народонаселення світу до 2300 р.). За даними тієї ж доповіді, у період з 2000 р. до 2100 р. частка європейського населення скоротиться наполовину (з 12,0% до 5,9%), а частка африканського населення збільшиться у 2 рази (з 13,1 до 24,9 %) [7, с. 8].

Дане протиріччя болісно проявляється на політичній сфері ЄС. Першим випробуванням для лідерів країн ЄС стало питання про термін приєднання до союзу нових країн Центрально-Східної Європи та права їхніх громадян на загальноєвропейському ринку праці. На початку квітня 2001 року президент Європейської Комісії Романо Проді відвідав Угорщину з тим, аби взяти участь у обговоренні приєднання до Євросоюзу нових членів. Під час свого виступу в Будапешті Проді закликав «старих членів» ЄС розвіяти свої страхи через можливий приплив до Західної Європи робочої сили з територій країн-«неофітів». Проді висловився також за можливе встановлення для країн-кандидатів випробного терміну від 7 до 10 років, згідно з яким для запобігання напливу дешевої робочої сили буде дещо обмежено і основоположне право ЄС на вільне пересування людей. Саме на цьому наполягали Берлін та Відень в дебатах навколо умов приєднання нових членів. Однак якщо досвід виявить безпідставність страхів західноєвропейських держав, то негайно буде знайдено спосіб скоротити цей термін [13].

Питання міграції, пересування робочої сили між країнами ЄС після вступ до Союзу нових членів, обговорювалися в березні 2001 року під час саміту ЄС в Стокгольмі. На саміті було засвідчено перші ознаки того, що ЄС, нарешті, зможе наблизитися до ідеї, що досі становила табу: Європейському Союзу може бути потрібна єдина імміграційна політика. Донедавна уряди держав – членів ЄС дотримувалися двох ідей про імміграцію: всі

вони поділяли думку, що звичайну імміграцію необхідно обмежувати або запобігати їй, а також погоджувалися, що усіх, хто шукає притулок, треба викривати як «фіктивних» економічних мігрантів, їх потрібно стримувати за допомогою політики виснаження, залякування і – в деяких випадках – утримання під арештом. На додаток до цього деякі уряди держав – членів ЄС, таких як Німеччина й Австрія, продемонстрували заклопотаність тим, що розширення ЄС викличе притік шукачів роботи з Центрально-Східної Європи, і дали зрозуміти, що вони зажадають відстрочення на довший час в наданні свободи пересування трудових ресурсів з будь-якої держави – нового члена Союзу. На саміті в Тампере лідери ЄС заявили, що вони визнають «необхідність більш ефективного управління міграційними потоками». Проте насправді вони мали на увазі більш потужні заходи щодо запобігання нелегальній імміграції. Такий розвиток процесів ставить під питання такі традиційні моделі адаптації, як мультикультуралізм та асиміляція, доводячи їх недовірливість і невідповідність сьогоденню. Так, 11 лютого 2011 р. президент Франції Н. Саркозі заявив про крах моделі мультикультуралізму, наголосивши на тому, що Франція не стане підлаштовуватися під іммігрантів і змінювати свій стиль життя. Дещо раніше зі схожим повідомленням виступив прем'єр-міністр Великої Британії Д. Камерон. У 2010 р. Канцлер Німеччини А. Меркель заявила про провал політики мультикультуралізму і наголосила на тому, що Німеччина вітає іммігрантів, але їм слід прилаштовуватися до німецьких звичаїв та вивчати мову. Доречною в цій дискусії може стати думка італійського політолога Дж. Сартрі: якщо ідентичність гостей залишається незмінною, доведеться рятувати ідентичність господарів [15]. Загально визнана політика інтеграції, яка майже беззаперечно вважається запорукою стабільності й включеності іммігрантів у суспільство, проголошена як основний курс на національному і локальних рівнях, піддалася дискусії.

І все ж лідери ЄС визнавали те, що знають всі: населення Європи не просто старіє, його кількість зменшується і, ймовірно, продовжуватиме поступово скорочуватися в наступні десятиріччя. Лідери вдавали, що розв'язання проблеми старіння Європи буде віднайдено в більшій мобільності роботи, більшій гнучкості та в майбутній економічній реформі. Проте очевидний той факт, що спад населення Європи може бути стриманий тільки за рахунок значної внутрішньої імміграції [3]. Оскільки «для того, щоб чисельність населення Європи-27 зберігалася на сучасному рівні, необхідно, щоб впродовж 50 років в'їхали 58,5 млн. іммігрантів (1,2 млн. на рік). Якщо ж

цього припливу не буде, кількість населення зменшиться на 16 %)» [14].

Важливим чинником, який пом'якшує і гуманізує оцінки, що стосуються мігрантів, є міжнародні організації. У виступі лідерів ООН, ОБСЄ, МОМ на конференціях, які організовуються цими організаціями та прийнятих ними документах акцент робиться на необхідності дотримання прав людини по відношенню до всіх категорій мігрантів. Колишній Генеральний секретар ООН Кофі Аннан, звертаючись до лідерів ЄС досить часто наголошував: «Давайте не забувати, що навіть фіктивний біженець не є злочинцем, а коли людині відмовляють у наданні статусу біженця, це не означає, що він намагається отримати цей статус обманом». Він закликав стару «європейську фортецю» до гуманнішого ставлення до іммігрантів, пояснюючи, що вони «демонізують» імміграцію замість того, щоб побачити в ній вирішення гострих проблем – падіння народжуваності, пенсійних криз, старіння суспільства. «Закрита Європа буде гіршою, біднішою, слабшою і старішою. Відкрита – кращою, багатшою, сильнішою і молодшою», – сказав Кофі Аннан. Такої ж позиції дотримувався тодішній Верховний комісар з прав людини та біженців при ООН Мері Робінсон, яка виступала проти створення «Європейської Фортеці» в межах Євросоюзу, якою Брюссель нібито хоче відмежуватися від притоку мігрантів. За її словами, для багатьох європейських лідерів страх перед проблемою біженців перетворився у своєрідну гру з електоратом [10, с. 6].

Отже, насправді ситуація в цих країнах досить суперечлива. Вона має щонайменше дві сторони або, швидше за все, незліченну безліч цих сторін. І розглядати її односторонньо недоречно, оскільки існують потужні суспільні сили, що виступають за посилення вимог до іммігрантів, але є і не менш потужний рух на їх підтримку, за дотримання прав людини. Тому західним країнам з різних причин не вдається законсервуватися у своєму середовищі, відмежуватися від решти світу. Потреби в імміграції виникають не тільки поза цими країнами, але й усередині самої спільноти, оскільки вони мають об'єктивний характер: дефіцит у фахівцях певних професій (лікарі, медсестри, учителі тощо), крім того, тенденції демографічного розвитку країн-членів ЄС такі, що без залучення іммігрантів вони не зможуть забезпечити ринок праці, і, відповідно, високий рівень добробуту свого населення.

Висновок, який можна зробити для України у контексті регулювання міграційних процесів з країнами ЄС, полягає в тому, що серйозний дисбаланс між об'єктивними потребами ЄС і суспільною реакцією на рівні суспільної свідомості, а отже, і на рівні політичних еліт, вказує на те, що на даний час Європейська

Спільнота перебуває у стані невизначеності щодо регулювання міграційних процесів, зокрема трудової міграції. Для України важливим є побудова діалогу як на рівні урядів окремих країн, так і на рівні керівних органів ЄС, що дасть змогу уникнути стихійності і неконтрольованості потоків міжнародної міграції.

Бібліографічні посилання

1. Григорьев Е. Запад обкатывает свою «доктрину Брежнева» [Електронний ресурс] / Е. Григорьев, С. Старцев // Независимая газета. – 3 февраля 2000. – Режим доступа : <http://www.krug.ooo-radoneg.ru/211309>. – Назва з екрану.
2. Дэйвидсон И. Европа: правительства теряют контроль над происходящим [Електронний ресурс] / Иэн Дэйвидсон // День. – 16 сентября 2000. – Режим доступа : <http://www.day.kiev.ua/ru/article/den-planet/evropa-pravitelstva-teryayut-kontrol-nad-proishodyashchim>. – Назва з екрану.
3. Дейвидсон И. Стариння Європи та міфи імміграції [Електронний ресурс] / Иен Дейвидсон // День. – 4 квітня 2001. – Режим доступа : <http://www.day.kiev.ua/uk/article/den-planeti/starinna-ievropi-ta-mifi-immigraciyi>. – Назва з екрану.
4. Клаус Ф. Судить об австрийском правительстве следует по делам [Електронний ресурс] / Фабьян Клаус // День. – 11 марта 2000. – Режим доступа : <http://www.day.kiev.ua/ru/article/den-planeti/klaus-fabyan-sudit-ob-avstriyskom-pravitelstve-sleduet-po-delam>. – Назва з екрану.
5. Малиновська О. А. Шляхи подолання демографічних загроз: європейські практики / О. А. Малиновська // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. – К., 2010. – № 3. – 244 с.
6. Попов Г. Австрия против Клинтона и НАТО [Електронний ресурс] / Г. Попов // Независимая газета. – 10 февраля 2000. – Режим доступа : http://www.ng.ru/world/2000-02-10/1_austria.html. – Назва з екрану.
7. Пономарева О. Старі проблеми, нові аспекти [Електрон. ресурс] / О. Пономарева. – Режим доступа : <http://www.day.kiev.ua/289355>. – Назва з екрану.
8. Сирук Н. Проди ставит на место своего подчиненного [Електронний ресурс] / Н. Сирук // День. – 5 сентября 2000. – Режим доступа : <http://www.day.kiev.ua/ru/article/den-planet/prodi-stavit-na-mesto-svoego-podchinennogo>. – Назва з екрану.
9. Сирук Н. Европейские «нейтралы» поворачивают вправо [Електронний ресурс] / Н. Сирук // День. – 26 октября 1999. – Режим доступа : <http://www.day.kiev.ua/ru/article/den-planet/evropeyskie-neytraly-povorachivayut-vpravo>. – Назва з екрану.
10. Солодкий С. Чи такий страшний нелегал? [Електронний ресурс] / Сергій Солодкий // День. – 08.02.2001. – Режим доступа : <http://www.day.kiev.ua/uk/article/den-planeti/chi-takiy-strashniy-nelegal>. – Назва з екрану.

11. Хантингтон С. Захід: універсальність versus універсалізм [Текст] / Самуель Хантингтон // Філософська думка. – 1999. – №1/2. – С. 80 – 100.

12. Шюссель В. Австрия: ценности и обязательства [Електронний ресурс] / Вольфганг Шюссель // День. – 29 февраля 2000. – Режим доступа : <http://www.day.kiev.ua/ru/article/den-planeti/avstriya-cennosti-i-obyazatelstva>. – Назва з екрану.

13. Щегельська А. Країнам-кандидатам пропонують обмеження в правах [Електронний ресурс] / А. Щегельська // День. – 7 квітня 2001. – Режим доступа : <http://www.day.kiev.ua/uk/article/den-planeti/krayinam-kandidatam-proponuyut-obmezhennya-v-pravah>. – Назва з екрану.

14. Migration and migrant population statistics [Електрон. ресурс]. – Режим доступа : <http://err.eurostat.ec.europa.eu>. – Назва з екрану.

15. Taran P. and all. Economic migration, social cohesion and development: towards an integrated approach [Електронний ресурс] / Patrick Taran with Irina Ivakhnyuk, Maria da Conceicao Pereira Ramos and Arno Tanner // Council of Europe Publishing. – 2009. – Режим доступа : http://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/documentation/Migration%20management/2008_Migration%20thematic%20report_en.pdf. – Назва з екрану.

Пуё Г.И. «Европа-крепость» как разновидность европейской иммиграционной политики.

Рассматриваются особенности становления и развития миграционной политики Европейского Союза в контексте европейской интеграции и формирования общей политики ЕС. Проанализированы тенденции ограниченной миграционной политики стран-членов ЕС, что ставит под сомнение универсальность демократических принципов и ценностей. Освещены проблемы и перспективы реализации миграционной политики ЕС на современном этапе.

Ключевые слова: «Европа-крепость», иммиграционная политика, иммигрант, нелегальный мигрант, международная трудовая миграция, беженцы, безопасность.

Pujo G.I. «Fortress Europe» as a kind of European immigration policy.

The peculiarities of formation and development of the migration policy of the European Union in the context of the European integration and the EU common policies are investigated. The tendencies of limited migration policies of EU member states which challenge the universality of democratic principles and values are analyzed. The problems and prospects of the EU migration policy at the present stage are described.

Keywords: «Fortress Europe»; migration policy; illegal immigrant; International labour migration; refugees; security.

Надійшла до редакції: 23.02.2014 р.